

Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av fullmakt för statsrådet att uppta lån

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av fullmakt för statsrådet att uppta lån (RP 87/2026 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Delegationen har hört

- finansråd Sami Napari, finansministeriet
- avdelningsdirektör Anu Sammallahti, Statskontoret.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken
- Finlands Bank
- politics doktor Vesa Vihriälä.

Inget yttrande av

- Statens revisionsverk.

PROPOSITIONEN

Det föreslås att fullmakten för statsrådet att uppta lån ska ökas från 205 miljarder euro till 270 miljarder euro och att maximibeloppet av den kortfristiga upplåning som ingår i det beloppet ska höjas från 35 miljarder euro till 50 miljarder euro. Denna proposition påverkar inte innehållet i budgeten för 2027.

Betänkande FiUB 12/2026 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Det viktigaste syftet med propositionen är att genom en höjning av fullmakten göra det möjligt att tillgodose det kommande lånebehovet och säkerställa ett tillräckligt handlingsutrymme mellan skuldbeloppet och maximifullmakten för att trygga en smidig och kostnadseffektiv hantering av statskulden. Utan ett tillräckligt handlingsutrymme äventyras statens förmåga att hantera till exempel refinansieringen av lån som förfaller eller skötseln av statens lagstadgade betalningsförpliktelser. I sista hand tryggas statens likviditet genom ett tillräckligt handlingsutrymme.

Sammantaget finner utskottet propositionen behövlig och lämplig och tillstyrker den utan ändringar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen berättigar statsrådet att, på de villkor som statsrådet bestämmer, ta upp lån så att statskuldens nominella värde tills vidare får uppgå till sammanlagt högst 270 miljarder euro och så att beloppet av den kortfristiga skuld som utgörs av lån med en giltighetstid på högst 12 månader då lånen upptas får uppgå till högst 50 miljarder euro av ovan nämnda belopp och att, inom de gränser statsrådet bestämmer, ge finansministeriet eller Statskontoret i uppdrag att besluta om upplåningen.

Riksdagen berättigar statsrådet eller, inom de gränser statsrådet bestämmer, finansministeriet eller Statskontoret att utöver vad som nämns ovan enligt egen prövning använda kredit med en giltighetstid på högst 12 månader för att trygga statens likviditet och för att täcka det finansieringsbehov som krävs för en ändamålsenlig skötsel av säsongsbetonade utgiftstoppar i statens betalningsrörelse och av statens kassaplaceringar.

Riksdagen berättigar statsrådet eller, inom de gränser statsrådet bestämmer, finansministeriet eller Statskontoret att enligt egen prövning ingå ränte- och valutaswapavtal och andra derivatavtal som behövs vid riskhantering i anslutning till statens skuldhantering.

Riksdagen berättigar statsrådet att använda upplåningsfullmakter och övriga fullmakter enligt detta beslut från och med den 1 juli 2026 tills vidare och att redan före detta datum vidta behövliga förberedande åtgärder för upplåningen.

Betänkande FiUB 12/2026 rd

Helsingfors 29.5.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Markus Lohi cent
vice ordförande Saara Hyrkkö gröna
medlem Otto Andersson sv
medlem Janne Heikkinen saml
medlem Timo Heinonen saml
medlem Jari Koskela saf
medlem Suna Kymäläinen sd
medlem Mika Lintilä cent
medlem Minna Reijonen saf
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf
medlem Ville Valkonen saml
medlem Pia Viitanen sd
ersättare Hannu Hoskonen cent
ersättare Janne Jukkola saml
ersättare Eeva Kalli cent
ersättare Jaana Strandman saf.

Sekreterare var

utskottsråd Tarja Järvinen.

Betänkande FiUB 12/2026 rd Reservation

Reservation /cent

Motivering

I förhållande till skuldsättningen går regeringens åtgärder stick i stäv med regeringsprogrammet och det parlamentariska avtalet om ett skuldankare.

Regeringen Orpo följer inte sitt eget regeringsprogram och agerar inte heller i enlighet med andan i partiernas parlamentariska avtal om ett skuldankare.

Hösten 2025 åtog sig riksdagspartierna att följa ett parlamentariskt avtal om skötseln av de offentliga finanserna. Enligt avtalet är målet för skötseln av de offentliga finanserna att den offentliga sektorns skuld i förhållande till bruttonationalprodukten är högst 60 procent och på lång sikt 40 procent. Skötseln av de offentliga finanserna måste främja målet.

I planen för de offentliga finanserna 2027—2030 uppger regeringen att den i regeringsprogrammet ställt upp följande mål för skuldkvoten:

”Skuldkvoten i de offentliga finanserna ska stabiliseras och därefter vändas i en riktning som ur ett valperiodsövergripande perspektiv är permanent nedåtgående. Det långsiktiga målet är en ekonomisk tillväxt och en skuldsättning i förhållande till bruttonationalprodukten som ligger på nordisk nivå.”

Regeringens eget mål ligger i linje med det parlamentariska avtal som riksdagspartierna ingick i höstas och som endast Vänsterförbundet ställde sig utanför.

I utgångsläget sommaren 2023 var den offentliga skuldkvoten 74,6 procent i förhållande till BNP. Enligt finansministeriets senaste prognos skulle skuldkvoten ha varit uppe i 92,4 procent 2027. Skuldkvoten fortsätter att öka under nästa valperiod och stiger till 99 procent 2030.

Skuldkvoten har inte stabiliserats och ur ett valperiodsövergripande perspektiv är riktningen inte permanent nedåtgående

Om regeringen vill följa sitt eget program, ger den inte upp utan vidtar ytterligare åtgärder för att nå målet. Om regeringspartierna tar det förestående behovet av ett skuldankare på allvar, som de påstår sig ha åtagit sig att göra, skulle de inte lägga fram lagförslag som försvagar de offentliga finanserna mot slutet av sin egen regeringsperiod, utan de skulle göra försök att få skuldsättningen under kontroll.

Höjningen av skuldtaket förutsätter riksdagens samtycke

Statens upplåning verkställs i enlighet med 82 § i grundlagen med riksdagens samtycke.

Senast höjdes skuldtaket på förslag av Petteri Orpos och Riikka Purras regering sommaren 2024, då taket höjdes från 170 miljarder till 205 miljarder euro.

Betänkande FiUB 12/2026 rd **Reservation**

Skuldsättningen har dock fortsatt så kraftigt att också detta tak håller på att överskridas redan i slutet av 2026.

Regeringen ansöker därför om riksdagens samtycke till en ny höjning av taket. Denna gång till 270 miljarder euro.

Höjningen blir alltså 65 miljarder euro på en gång. För jämförelsens skull: hela Finlands statsskuld var under finanskrisen 2008 omkring 54 miljarder euro.

Nu skulle det på bara några år tas mer lån än vad hela statsskulden då var. Det nya taket beräknas räcka åtminstone till 2030.

Regeringens plan skulle leda till en extra skuld på 64 miljarder euro fram till 2030

Samtidigt som regeringen ansöker om fullmakt av riksdagen för en omfattande höjning av skuldtaket har regeringen lämnat riksdagen en plan för de offentliga finanserna 2027—2030. När det gäller det skuldankare som behövs för nästa valperiod håller man i praktiken på att glida ifrån det rejält.

Under Samlingspartiets ledning visar regeringspartierna inte något som helst engagemang för skuldankaret. I stället överlåter regeringen den här frågan på nästa regering.

Enligt planen för de offentliga finanserna ska staten ta upp mer lån på sammanlagt 64 miljarder euro 2027—2030. I praktiken kommer också det nya skuldtaket att nås i slutet av nästa valperiod, om regeringen Orpos planer genomförs.

Om också det nya skuldtaket nås om några år, skulle finländarna redan ha en statsskuld på cirka 50 000 euro per person.

Regeringen genomför samtidigt beslut som försämrar statsfinanserna

I kombination med den omfattande skuldsättningen vill regeringen med lånepengar genomföra en omfattande samfundsskattelättnad som gynnar i synnerhet stora och redan lönsamma gamla företag.

Den sänkning av samfundsskatten som för närvarande är på remiss minskar enligt en bedömning som gjorts som tjänsteuppdrag intäkterna från samfundsskatten statistiskt med cirka 832 miljoner euro per år. Detta är den omedelbara effekten av skattesänkningen.

Enligt utkastet till regeringsproposition blir sänkningen av samfundsskattesatsen med två procentenheter självfinansierande upp till cirka 34—46 procent på lång sikt. I denna beräkning har man tillämpat uppgifter som finns i litteraturen när det gäller effekterna av sänkningen av samfundsskattesatsen på investeringar och vinstöverföring inklusive variationer.

Enligt regeringens egen uppskattning täcker effekterna på längre sikt 280—380 miljoner euro av skatteinkomstbortfallet.

Betänkande FiUB 12/2026 rd

Reservation

I väntan på effekterna försvagar reformen dock statens inkomstunderlag och även efter att de realiserats är minuseffekten uppe i hundratals miljoner euro på årsnivå.

Det skulle ta längre tid att nå det nya skuldtaket om regeringen inte på detta sätt påskyndade skuldsättningen i strid med sitt program och det parlamentariska avtalet om ett skuldankare.

Centern anser att riksdagen när den godkänner höjningen av skuldtaket bör kräva att regeringen vidtar korrigerande åtgärder. I gengäld för ett så här massivt skuldtak bör regeringen avstå från att försämra läget i de offentliga finanserna genom beslut efter eget övervägande eller åtminstone kompensera dessa permanent och fullt ut genom andra åtgärder som stärker de offentliga finanserna.

Nu då regeringen tydligen har för avsikt att ha ett mellanår med anpassningsåtgärderna, uppenbarligen på grund av riksdagsvalet, bör riksdagen kräva en mer ansvarsfull politik av regeringen. Finland har inte råd med att regeringen avsäger sig allt ansvar ett år före riksdagsvalet.

Saneringen av de offentliga finanserna bör inledas redan 2027 genom att prioritera utgifter och stärka inkomstunderlaget med minst 500 miljoner—1 miljard euro. Finansiering kan fås till exempel genom att återta den schablonmässiga sänkningen av samfundsskatten och entimmeståget till Åbo samt genom att lätta upp den offentliga förvaltningen genom att artificiell intelligens börjar nyttjas på bred front.

Regeringen bör besluta om propositionerna senast före höstens budgetmangling och lämna dem till riksdagen under höstsessionen 2026 så att de hinner behandlas under innevarande valperiod.

Annat beaktansvärt

Utöver den egentliga statsskulden har statens borgens- och garantiansvar ökat snabbt. År 2010 var det ungefär 23 miljarder euro. I slutet av fjolåret var det uppe i cirka 73 miljarder euro. Hit hör till exempel borgen för studielån, statens bostadsfonds ansvar samt Finnveras exportkrediter, som exempelvis varvsindustrin behöver.

Dessutom har staten kapitalåtaganden på cirka 20 miljarder euro gentemot internationella finansinstitut, såsom Europeiska stabilitetsmekanismen. Dessa förbindelser kan snabbt medföra betalningsskyldigheter för Finland.

Det är alltså inte bara fråga om den nuvarande skulden och det nya förhöjda skuldtaket, utan vid bedömningen av hållbarheten i statsfinanserna måste man beakta de betydande framtida risker som uppstått i och med borgens- och garantiansvaret.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner ett uttalande. (Reservationens förslag till uttalande)

Betänkande FiUB 12/2026 rd
Reservation

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att statsrådet under höstsessionen 2026 bereder och lämnar riksdagen propositioner genom vilka regeringen som motvikt till höjningen av skuldtaket vidtar korrigerande åtgärder för att bryta ökningen av skuldkvoten i enlighet med regeringsprogrammet och samtidigt i linje med andan i den parlamentariska skuldankargruppen genomför ytterligare anpassningar under sin mandatperiod och samtidigt avstår från att sänka samfundsskatten.

Helsingfors 29.5.2026

Markus Lohi cent
Mika Lintilä cent
Hannu Hoskonen cent
Eeva Kalli cent